Eduskunta

Hallintovaliokunta

Keskusrikospoliisin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 105/2026 vp)

Yleistä

Hallintovaliokunta on pyytänyt 18.9.2026 päivätyllä lausuntopyynnöllä Keskusrikospoliisilta asiantuntijalausuntoa otsikkokentän asiassa. Lisäksi hallintovaliokunta pyytää asiantuntijaa kuultavaksi valiokuntaan.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017, ”rahanpesulaki”), jolla kumotaan voimassa oleva saman niminen laki sekä muutetaan 14:sta muuta lakia, mukaan lukien laki rahanpesun selvittelykeskuksesta (445/2017, ”RAP-laki”). Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön tarvittavilta osin Euroopan unionin uusi rahanpesun vastainen sääntely, eli EU:n rahanpesun torjuntaviranomaista koskeva asetus sekä rahanpesua koskeva asetus ja niin sanottu kuudes rahanpesudirektiivi. Lisäksi ehdotukset vahvistavat Financial Action Task Forcen (FATF) suositusten noudattamista ja vastaavat kansallisiin muutostarpeisiin. Ehdotetuilla muutoksilla tehostetaan ja yhtenäistetään sääntelyä ja valvontaa sekä vahvistetaan estämistoimien kansainvälistä ulottuvuutta.

Keskusrikospoliisin edustaja on osallistunut työryhmään, jonka valtiovarainministeriö on asettanut toimikaudelle 10.5.2024–30.6.2025 ja jonka tehtävänä on ollut laatia luonnos hallituksen esityksestä.

Keskusrikospoliisi pitää esitettyjä muutoksia lähtökohtaisesti kannatettavina. Muutokset yhtenäistävät eurooppalaisten viranomaisten kykyä vastata laajamittaiseen, kansainväliseen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja rikollisten toimijoiden kykyyn siirtää ja peittää saatua rikoshyötyä rahanpesun keinoin.

Keskusrikospoliisi keskittyy lausunnossaan erityisesti Keskusrikospoliisin toimialan ja lakisääteisten tehtävien näkökulmasta rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muutoksiin sekä rahanpesulain kokonaisuudistukseen.

Huomiot rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin

Uudet toimivaltuudet

Rahanpesun selvittelykeskusta (RAP) koskevaan lakiin ehdotetaan implementoitavaksi kuudennen rahanpesudirektiivin artiklat 19–36 siten, että Rahanpesun selvittelykeskukselle ehdotetaan uusia toimivaltuuksia liittyen ilmoitusvelvollisille annettaviin 1) liiketoimien tai toiminnan seurantamääräyksiin, 2) ilmoituksiin seikoista, jotka ovat merkityksellisiä asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämisen kannalta, ja 3) liiketoimen tai liikesuhteen keskeyttämiseen. Selvittelykeskukselle ehdotetaan lisäksi oikeutta osallistua yhteisiä analyysejä epäilyttävistä liiketoimista ja epäilyttävästä toiminnasta tekeviin analyysityöryhmiin ja tehdä yhteisen analyysityöryhmän perustamista koskeva pyyntö. Lisäksi selvittelykeskuksen tehtäviin, oikeuksiin saada, käyttää ja luovuttaa tietoja sekä tietojenvaihdon määräaikoihin ehdotetaan tarkennuksia. Edellä mainitut ehdotukset ovat kannatettavia ja lisäisivät tarpeellista tietojenvaihtoa yksityisen sektorin kanssa. Keskusrikospoliisi kiinnittää huomiota myös siihen, että säädöksiä on selkeytetty jatkovalmistelussa ja pitää muutosta kannatettavana.

Huomiot rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin

Kynnysrajailmoitukset

Keskusrikospoliisi pitää ehdotusta kynnysarvoilmoittamisen säilyttämisestä kansallisena lisäsääntelynä tärkeänä ja kannatettavana. Hallituksen esityksen mukaan rahanpesulain 89 §:ssä säädettäisiin ilmoitusvelvollisuudesta tehdä niin sanottuja kynnysarvoilmoituksia. Pykälä vastaisi voimassa olevan rahanpesulain 4 luvun 1 §:n 2 momenttia.

Kuten keskusrikospoliisi nosti esille hallituksen esitysluonnokseen antamassaan edellisessä lausunnossa (POL-2025-95345), kynnysarvoilmoitukset ovat merkittävässä roolissa selvittelykeskuksen lakisääteisten tehtävien suorittamisen kannalta. Kynnysrajailmoitusten raportointivelvoite koskee etenkin ilmoittajia, jotka välittävät suuren määrän pienempiä maksuja ja jotka eivät kaikilta osin -suuresta volyymista ja osin maksujen välitykseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista johtuen- monitoroi transaktioita laajemmin. Yhdistettynä muuhun Rahanpesun selvittelykeskuksen käytettävissä olevaan tietoon, kynnysrajailmoitukset ovat laadukkaan selvittely- ja analyysityön kannalta ratkaisevan tärkeä tietolähde. Keskusrikospoliisi korostaa, että mikäli kynnysrajailmoitukset poistuisivat, heikkenisi Rahanpesun selvittelykeskuksen kyvykkyys torjua verkostomaisten rikollisorganisaatioiden harjoittamaa rikollisuutta, mukaan lukien huumausaine- ja petosrikollisuus. Vakava, kansainvälinen ja järjestäytynyt rikollisuus on laajasti verkostoitunut sekä keskenään että yhteiskunnan laillisten verkostojen kanssa. Näiden verkostojen ja eri entiteettien välisten taloudellisten yhteyksien tunnistamisessa kynnysrajailmoitukset ovat keskeisessä asemassa. Rahansiirto entiteetiltä A entiteetille B osoittaa kiistattomasti toimijoiden välisen yhteyden, jonka varmistaminen muuta kautta voi olla jopa mahdotonta. Toisiinsa liittyvät kynnysrajailmoitukset ovat osoittautuneet merkittäviksi verkostoanalyysin osapala

siksi lukuisissa terrorismin rahoittamiseen ja rahanpesuun liittyvissä selvittelykokonaisuuksissa.

Kynnysrajaperusteiset ilmoitukset tarjoavat arvokasta lisätietoa myös siitä, mitä muita talouspalveluiden tarjoajia entiteetti käyttää, sekä millaisia transaktiovolyymeja niissä esiintyy. Nämä tiedot eivät välttämättä ilmene epäilyttäviä liiketoimia koskevista ilmoituksista, jolloin kynnysrajaperusteisten ilmoitusten tieto laajentaa entiteetin tai verkostonkokonaisvaltaisen toiminnan tunnistamista. Tieto voi ohjata analyysin painopistettä tiettyyn tai tietyn tyylisiin instituutioihin sekä eri alueellisiin toimijoihin, ja täten vaihtoehtoisiin verkostoihin, jotka voisivat jäädä huomiotta ilman kynnysrajaperusteisten ilmoitusten tietoja. Kynnysrajailmoitukset ja ilmoitukset epäilyttävistä liiketoimista muodostavat yhdessä ainutlaatuisen tietomassan Rahanpesun selvittelykeskuksen rikostiedustelu- ja analyysityölle taloudellisen näkökulman osalta osana tietojohtoista poliisitoimintaa.

Vahinkovakuutustoimijat

Suomessa vakuutusyhtiöt on nykyisin lisätty rahanpesulain soveltamisalaan kansallisella laajennuksella aikaisempien rahanpesudirektiivien soveltamisalasta. Esityksessä ehdotetaan, että vahinkovakuutusyhtiöt jäisivät jatkossa soveltamisalan ulkopuolelle, sillä ne eivät kuulu uuden rahanpesuasetuksen soveltamisalaan eikä hallituksen esitystä valmisteltaessa ole tullut esiin sellaisia riskiperusteisia seikkoja, jotka puoltaisivat vahinkovakuutustoimijoiden säilyttämistä sääntelyn piirissä.

Keskusrikospoliisi viittaa lausunnossaan Sisäministeriön lausuntoon, jossa perustellaan yksityiskohtaisesti tarve säilyttää vahinkovakuutustoimijat sääntelyn piirissä vähintäänkin siten, että toimijoilla tulisi olla mahdollisuus tehdä Rahanpesun selvittelykeskukselle oma ehtoisesti epäilyttävän liiketoimen ilmoitus. Vahinkovakuutustoimintaan liittyy huomattavia rahavirtoja, vakuutettavaa omaisuutta ja korvausmaksuja, minkä lisäksi vakuutusyhtiöillä on käytössään tietoa asiakkaiden omaisuudesta, liiketoiminnasta, omistus- ja määräys valtasuhteista sekä vahinkotapahtumista. Edellä kuvatut tiedot täydentävät pankkien, muiden ilmoitusvelvollisten ja viranomaisten käytettävissä olevaa tietoa. Vakuutusyhtiöt tekevät vuosittain ilmoitusvelvollissektoreista neljänneksi eniten riskiperusteisia epäilyttävän liiketoimen ilmoituksia Rahanpesun selvittelykeskukselle ja ilmoitusmäärät ovat olleet viime vuosina kasvussa. Lisäksi ilmoituksista merkittävä osa on tehty vahinkovakuutuksiin liittyen. Keskusrikospoliisi yhtyy Sisäministeriön näkemykseen siitä, että vahinkovakuutus toimijoiden rooli nykyisten ilmoitusvelvollissektoreiden joukossa on erityinen ja katsoo, että vahinkovakuutustoimijoiden lisäämistä soveltamisalan piiriin tulisi arvioida uudelleen.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan Rahanpesun selvittelykeskukselle kahta merkittävää lisätehtävää; kansallisen rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakottei-

den täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskiarvion valmisteluvastuuta sekä oikaisuvaatimusten käsittelyyn liittyviä tehtäviä. Tämän lisäksi kuudes rahanpesudirektiivi velvoittaa Rahanpesun selvittelykeskusta nimeämään perusoikeusvastaavan.

Taloudellisia vaikutuksia aiheutui lisäksi yhden henkilötyövuoden verran AMLA-asetuksen velvoitteesta, jonka mukaan kansallisten Rahanpesun selvittelykeskusten on lähetettävä yksi tai useampi työntekijä AMLA-asetuksen nojalla perustettuun EU:n Rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismiin. Edellä mainittu resurssitarve on jo huomioitu Poliisihallituksessa ja lisätehtävään on osoitettu resurssi Keskusrikospoliisille.

Keskusrikospoliisi katsoo, että lakiehdotuksessa esitettyjen uusien tehtävien ja vastuualueiden vaikutukset resursseihin on esityksessä huomioitu riittävästi. Keskusrikospoliisi nostaa kuitenkin esille ehdotetut muuttuvat määräajat sekä laajennettu palautteenantovelvollisuus, jotka vaativat selvittelykeskukselta yhä nopeampia tai monipuolisempia toimenpiteitä ja joilla voi olla myös resurssien näkökulmasta vaikutusta selvittelykeskuksen toimintaan.

Timo Kilpeläinen, Keskusrikospoliisin päällikön sijaisena, apulaispäällikkö

Ida-Ellen Kaski, Ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 24.09.2026 klo 18:06. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.